

Nieuws van Toen en Nu / 30

We gaan weer naar school....

Nu het einde van de zomervakantie in het zicht komt, zie je overal weer borden en spandoeken met teksten als 'We gaan weer naar school' en 'De scholen zijn weer begonnen'. Natuurlijk willen ouders dat hun kinderen veilig naar school kunnen. Ze doen zo een beroep op gehaaste automobilisten de rijstijl daarop aan te passen. Niet altijd was het verkeer zo hectisch. Niet altijd gingen kinderen massaal naar school. Althans niet verplicht. Dat veranderde in 1900.

In dat jaar nam de Kamer de eerste Nederlandse leerplichtwet aan. Het was kantje boord: 50 stemmen voor, 49 tegen. Als tegenstander Francis David Schimmelpenninck niet van zijn paard was gevallen en daardoor niet in de Kamer kon opdraven, was het allemaal niet doorgeslagen. Want als de stemmen staken, wordt een wet niet aangenomen. Je zou dus kunnen zeggen: een geluk bij een ongeluk. Dat vonden de voorstanders van de wet althans. Die grapten: 'Het paard is verstandiger dan zijn meester!'

(Afb. Wereldkidz Hoogstraat Leersum)

De christelijke partijen waren niet blij dat de wet toch was aangenomen. Ze wilden het bestaansrecht van christelijke scholen ook geregeld zien. Dat gebeurde pas in 1917 toen aan de Grondwet artikel 23 werd

toegevoegd. Daarin is de vrijheid van onderwijs veilig gesteld. De laatste tijd staat juist dit artikel weer ter discussie. Tegenstanders willen zo de stichting van moslimscholen tegengaan.

Ook de socialisten waren tegen de wet van 1900. Ze vonden die niet ver genoeg gaan, omdat huisonderwijs in o.a. adellijke families mogelijk bleef. Hoe dan ook, vanaf 1901 gold voor alle kinderen in Nederland een leerplicht van 6 jaar. Voor boerenkinderen kon in de oogsttijd een uitzondering worden gemaakt. Ook meisjes hoefden niet naar school als ze voor het gezin moesten zorgen.

Na de zomervakantie weer naar school. Altijd weer spannend. Ook vroeger. Gewapend met een griffeldoos of een door je moeder gefabriceerde inktlap naar school. Afwachten naast wie je komt te zitten. In een klas met nog 40 tot 50 andere kinderen. Meesters zijn in de meerderheid. Juffen komen doorgaans niet hoger dan klas 1 en 2. Een goede leerkracht herken je aan zijn voorbeeldige handschrift en strikte orde. In de klas kun je een speld of anders wel een kroontjespen horen vallen. Ben je klaar met een rijtje sommen uit je rekenboek, dan wacht je met de armen over elkaar tot de meester zegt dat je aan het volgende rijtje mag beginnen. Want alle kinderen werken gelijk op. In eigen tempo leren? Nieuwlichterij! Nergens voor nodig. Eén vinger opsteken als je de meester iets wil vragen, twee als je nodig naar de wc moet. Dat waren nog eens tijden...!

Floor Looy / augustus 2019